

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
ректор Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8923-5639>*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ MOODLE ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Протягом останніх дев'яти місяців Україна живе у важких умовах боротьби зі збройною агресією росії. Агресор намагається знищити національну ідентичність українців, зокрема шляхом руйнування закладів освіти, серед яких дошкільні, загальноосвітні, спеціально-технічні та заклади вищої освіти. Зазначена сфера є одним із найважливіших аспектів розвитку сучасного суспільства. Освіта зазнає значних змін системного характеру, які видаються безповоротними. У нашій країні, як і в усіх країнах цивілізованого співтовариства, сфера освіти має пріоритетне значення. В нових умовах існування суспільства в системі вищої освіти широкого поширення набувають дистанційні методи навчання. Обставини змушують науковців і викладачів удосконалювати не лише технічну сторону забезпечення навчання, але і розробляти дидактичні положення подання і закріплення інформації, а також інструменти контролю отриманих знань.

Сьогодні шляхом проб і помилок напрацьовується педагогічний досвід роботи в особливих умовах. Накопичення такого досвіду є важливим для вдосконалення методики викладання, особливо наук практичної спрямованості, таких як криміналістика та кримінальний процес.

Наприклад, на відеохостингу YouTube почав функціонувати канал, на якому науково-педагогічний склад профільних кафедр має можливість розміщувати відеоматеріали, основна частина яких відеолекції. Було прийнято рішення про використання віртуальної навчальної системи Moodle, можливостей різних соціальних мереж, у тому числі Viber, і програм для відеоконференцій, таких як Zoom і Scure. Дуже корисною була ініціатива щодо проведення в онлайн-форматі конференцій та вебінарів для підвищення кваліфікації викладачів. Ціла низка з таких вебінарів була організована EUAM (Консультативною місією Європейського Союзу). Зазначена форма спілкування дала можливість апробувати нові методи в режимі реального часу, дозволивши викладачам, які брали участь у вебінарах, побувати в ролі дистанційних слухачів, курсантів і студентів.

Треба відмітити, що найбільші труднощі у науково-педагогічних працівників виникли при трансформації освітнього процесу дисциплін практичної спрямованості, таких як криміналістика, судова медицина та психіатрія, домедична підготовка, а також низки дисциплін кримінально-процесуального блоку. І це зрозуміло, адже в ході вивчення цих наук необхідно не тільки передавати нові знання, але й, що дуже важливо, отримувати практичні навички.

Мета і зміст лекційних і практичних занять із криміналістики вимагають від викладачів оперативних рішень щодо переведення на рейки дистанційного навчання. Тому лекційні заняття здійснюються у формі відеозапису лекції з презентацією та аудіовізуальним супроводом. Тобто, демонструючи презентацію та відеофрагменти, лектор супроводжує все це записом свого голосу за кадром. Відеозапис лекції розміщується в Moodle і може бути багаторазово затребуваним. При цьому курсант або слухач має можливість зупинити відеозапис і записати необхідну інформацію до свого конспекту.

Поряд з позитивним аспектом вказаної форми навчального процесу наявний і незначний недолік – нестабільний зворотній зв'язок з викладачем. У здобувача вищої освіти виникають труднощі з постановкою уточнюючих чи доповнююваних запитань. Особливо яскраво виявляється недолік зворотного зв'язку з науково-педагогічним працівником у ході проведення практичних занять із профільних дисциплін кримінально-правового блоку. Дійсно, для контролю відвідування (за розкладом) курсанти повинні зареєструватися на початку заняття. Однак здебільшого суть виконання курсантами завдання полягає у відповіді на тести або копіюванні текстів з мережі Інтернет. Потрібно визнати той факт, що така технологія навчання може визначатися невеликим коефіцієнтом ефективності.

На наше переконання, набагато кориснішим для досягнення цілей практичного заняття з криміналістики чи кримінального процесу є його проведення у форматі відеоконференції, наприклад з використанням програм Zoom або Scurе. Такий формат дає можливість викладачеві здійснювати експрес-опитування і надавати необхідні пояснення в ході проведення навчального заняття. Курсанти мають можливість писати та відправляти текстові повідомлення в паралельно працюючий чат, пересилати файли і брати участь в обговоренні того чи іншого практично орієнтованого питання. Крім того, така організація практичного заняття допоможе зменшити навантаження на банк даних у вигляді серверів, що є невід'ємною частиною платформи дистанційного навчання Moodle. Йдеться про великі обсяги не лише текстової інформації, але й мультимедійного матеріалу. Як

свідчить практика, навчання з використанням тестування і текстової інформації у великих обсягах є вкрай неефективним. Такий вид подання інформації не дає можливості курсантам вичленувати та за своїти необхідні ключові знання.

Варто відмітити, що незважаючи на критику тестування як основного елементу контролю знань з практично орієнтованих навчальних дисциплін, відмовитися від цієї форми в сучасних умовах неможливо і нерозумно. Виходом із цієї ситуації є впровадження нових електронних інструментів перевірки знань, які можуть унести елементи творчості у відповіді курсантів і розширити їх варіативність. При цьому дистанційні форми навчання криміналістичним і процесуальним навичкам не можуть обійтися без насичених, але лаконічних за часом відеоматеріалів.

Підсумовуючи, можна констатувати, що в сучасних умовах при всій критиці дистанційних методів навчання варто визнати, що застосування таких методів є виправданим і дієвим. Безумовно, дистанційні методи викладання криміналістики чи кримінального процесу вимагають особливого творчого підходу і впровадження нових електронних методів подачі матеріалу. Необхідно розуміти, що навіть після закінчення в Україні воєнного стану повна відмова від дистанційного навчання буде вже неможливою, тому що вона достатньо інтегрована в освітню систему та допомагає досягнути програмних результатів навчання за тією чи іншою спеціалізацією.

Список бібліографічних посилань: 1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ МОН України від 25.04.2013 № 466 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. 2. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : монографія / В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. ; Акад. пед. наук України, Ін-т засобів навчання. Київ : Атіка, 2005. С. 79–102. 3. Ковальська К. Р. Дистанційне навчання як перспективна форма розвитку предметно-орієнтованих професійних компетенцій учителів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2009. № 3. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/53/39>.